

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет сценічного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії ХДАК

Наталія РЯБУХА

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ
(МОВА НАВЧАННЯ (УКРАЇНСЬКА) І ТВОРЧИЙ КОНКУРС)
для здобуття ступеня **бакалавра** на основі повної загальної середньої освіти
(ПЗСО)
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
В6 «ПЕРФОРМАТИВНІ МИСТЕЦТВА»
освітня програма «Акторське мистецтво музично-драматичного театру»

Розглянуто і затверджено
на засіданні вченої ради
ХДАК
протокол № 10
від 21 березня 2025 р.

Вступний іспит для іноземців (мова навчання (українська) і творчий конкурс) проводиться з метою виявлення мовних компетентностей з української мови а також знань та творчих умінь вступників, які бажають навчатися в ХДАК за ступенем бакалавра з метою з метою виявлення вступників, спроможних під час навчання в ХДАК досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої творчої діяльності в галузі сценічного мистецтва. Вступний іспит для іноземців проводиться очно та/або дистанційно і складається з двох частин: I частина – мова навчання (українська), II частина – творчий конкурс. За результатами складання двох частин виставляється загальна оцінка, яка є єдиною складовою конкурсного балу для цієї категорії вступників.

Для організації дистанційного набору іноземців на навчання для здобуття вищої освіти ХДАК проводить ідентифікацію особи та вступний іспит для іноземців у дистанційному форматі із забезпеченням їх відеозапису (в тому числі з екрану пристрою вступника). Відеозапис вступного випробування зберігається після проведення вступного іспиту для іноземців протягом п'яти років у ХДАК, а посилання на цей запис вноситься до Єдиної бази.

I ЧАСТИНА МОВА НАВЧАННЯ (УКРАЇНСЬКА)

Програма призначена для іноземців та осіб без громадянства, які виявили бажання здобувати освітній ступінь **«БАКАЛАВР»** на території України і володіють мовою навчання (українською) в обсязі, який співвідноситься з рівнем «незалежного користувача» (згідно з класифікацією Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти).

Вступний іспит для абітурієнтів із числа іноземців та осіб без громадянства з іноземної мови (українська мова) (далі – вступний іспит) визначає рівень знань української мови та перевіряє комунікативну компетентність, володіння словниковим запасом і граматичними структурами, які відповідають рівню B1 за стандартами Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

Мета та завдання вступного іспиту

Вступний іспит має на меті визначення рівня підготовки абітурієнтів з числа іноземців та осіб без громадянства (далі – абітурієнти) з української мови для забезпечення якісної підготовки фахівців з числа іноземців та осіб без громадянства. Під час вступного іспиту абітурієнти повинні продемонструвати належний рівень сформованості мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетентностей.

Мовна компетентність передбачає володіння абітурієнта фонетичними, орфоепічними, лексичними, орфографічними, граматичними та стилістичними нормами сучасної української мови.

Мовленнєва компетентність охоплює вміння абітурієнта сприймати і відтворювати інформацію українською мовою.

Соціокультурна компетентність передбачає знання абітурієнта з країнознавства, культурології, фонові знання тощо, а також уміння використовувати ці знання в різних мовних ситуаціях у процесі спілкування з представниками інших культур.

Вимоги до вмінь і навичок

Складовими мовленнєвої діяльності є рецептивні та продуктивні вміння.

Комунікативна мовленнєва компетентність кандидата має вияв у виконанні різних видів *мовленнєвої діяльності*, а саме: **сприймання, продукція, інтерація** або **медіація** (зокрема усна або письмова). Кожен з цих типів діяльності може бути пов'язаний з текстами або в усній, або в письмовій, або в обох формах. До рецептивних умінь належить **читання**, а до продуктивних умінь належать **письмо та говоріння**.

ЧИТАННЯ

Вступний іспит передбачає оцінювання сформованості вмінь ознайомлювального читання; уміння повно, точно і глибоко розуміти основну інформацію тексту, порядок викладу інформації в тексті, уміння дати в усній формі відповіді на поставлені запитання (на 2 із 5-ти запропонованих) щодо прочитаного тексту.

Типи текстів:

- короткі оригінальні тексти й оголошення, пов'язані із приватною, публічною, професійною та освітньою сферами життя;
- короткі газетні і журнальні статті з описом подій; інтерв'ю в пресі;
- вивіски в громадських місцях;
- написи й оголошення в межах певної теми;
- рекламні тексти;
- меню і рецепти;
- розклад руху транспорту;
- інструкції до побутових приладів;
- формуляр з особистими даними, наприклад, для запису в бібліотеку, для членства в клубі / секції;
- довідка;
- листівки, короткі приватні листи;
- електронні листи, факси, sms;
- брошури, проспекти, плакати.

ПИСЬМО

Писемне мовлення визначає рівень сформованості репродуктивно-продуктивних умінь на основі інформації прочитаного тексту, уміння дати в письмовій формі відповіді на поставлені запитання (на 3 із 5-ти запропонованих) щодо прочитаного тексту. Письмові відповіді, створені

абітурієнтом, повинні бути оформлені відповідно до норм сучасної української мови.

ГОВОРІННЯ

Вступний іспит передбачає створення власного висловлення в усній формі до запропонованої теми. Під час вступного іспиту оцінюється зміст і комунікативна наповненість, ефективність і повнота розкриття теми, адекватність наданої інформації, правильність уживання застосованих лексичних одиниць і граматичних конструкцій, доречність і точність використання їх в усному мовленні.

Абітурієнт має висловлювати власні міркування і почуття, особисте ставлення до фактів чи подій; формулювати критичну оцінку фактів; залучати до свого мовлення елементи аргументації.

Перелік розмовних тем:

1. Україна.
2. Культура України.
3. Київ.
4. Харків.
5. Львів

Характер мовного матеріалу

Граматичний мінімум з української мови

1. Фонетика. Орфоепія. Графіка.

Голосні і приголосні звуки. Поняття складу. Наголос і ритміка слова. Засоби милозвучності української мови. Інтонація. Алфавіт. Співвідношення вимови і письма.

2. Словотвір.

Склад слова. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Основа слова.

Словотвір слів, що належать до різних частин мови (іменників, прикметників, дієслів).

3. Морфологія.

Іменник. Загальне значення іменника. Семантико-граматичні категорії іменника. Власні і загальні назви. Конкретні й абстрактні значення іменників. Категорія істот і неістот. Граматичні категорії іменника. Категорія роду. Категорія числа. Категорія відмінка. Категорія збірності й одиничності. Основні значення відмінків. Відмінювання іменників (однина, множина; тверда, м'яка, мішана групи). Деякі незмінювані іменники.

Прикметник. Значення прикметника. Якісні прикметники. Відносні прикметники. Присвійні прикметники. Тверда і м'яка група прикметників. Відмінювання прикметників (тверда і м'яка групи). Ступені порівняння прикметників. Синтаксичний зв'язок прикметника з іменником.

Числівник. Значення числівника. Розряди числівників за значенням і граматичними ознаками. Кількісні і порядкові числівники. Групи числівників за будовою. Прості, складні, складені числівники. Неозначено-кількісні

числівники. Відмінювання числівників.

Займенник. Значення займенників. Особові займенники. Особово-вказівні займенники. Зворотний займенник *себе*. Присвійні займенники. Вказівні займенники. Означальні займенники. Питально-відносні займенники. Заперечні займенники. Відмінювання займенників.

Дієслово. Значення дієслова. Два варіанти дієслівних форм: основа інфінітива і основ теперішнього часу. Дві дієвідміни дієслова. Категорія виду. Категорія перехідності / неперехідності. Категорія особи. Модальні значення необхідності безособових дієслів *не було, нема*. Категорія часу. Вживання часових форм. Категорія способу. Категорія дієслівного стану. Безособові дієслова. Дієслівне керування. Дієслова руху.

Дієприкметник. Активні дієприкметники теперішнього часу. Активні дієприкметники минулого часу. Пасивні дієприкметники. Предикативні форми на *-но, -то*.

Дієприслівник. Дієприслівники недоконаного виду теперішнього часу. Дієприслівники минулого часу. Дієприслівники на *-ся -сь*.

Прислівник. Значення прислівника, його граматичні ознаки. Якісно-означальні прислівники. Прислівники способу або образу дії. Кількісно-означальні прислівники. Обставинні прислівники часу. Безособово-предикативні прислівники, що виражають стан природи. Функції прислівників у реченні.

Прийменники. Вживання прийменників з відмінковими формами іменників. Значення прийменників у прийменниково-відмінкових конструкціях.

Сполучники і сполучні слова, їхнє значення і вживання.

Частки, їх значення і вживання.

Вигуки, що виражають етикет-вітання, подяку, побажання, вибачення тощо.

4. Синтаксис.

Вираження суб'єктно- предикативних відношень.

Просте речення. Розповідне речення. Питальне речення. Спонукальне речення. . Просте ускладнене речення.

Складне речення.

Лексичний мінімум з української мови. Лексичний мінімум має складати щонайменше 2 500 слів і словосполучень, що відповідає широкому профілю навчального закладу. Активний лексичний мінімум має складати щонайменше 1 200 слів і словосполучень.

Лексико-граматичний мінімум передбачає перевірку рівня сформованості лексичної і граматичної компетенцій у вступників, зокрема **передбачає виконання тесту**, який складається з 10 завдань.

4. Порядок проведення вступного іспиту

Вступний іспит проводять відповідно до Правил прийому до Харківської державної академії культури в 2025 році.

5. Структура вступного іспиту

Вступний іспит передбачає три субтести для комплексного оцінювання рівня сформованості мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетентностей:

- письмовий субтест на володіння граматичним матеріалом;
- усний субтест на текстовому матеріалі соціально-культурного, офіційно-ділового та побутового змісту (вид мовленнєвої діяльності – читання);
- усний субтест, що ґрунтується на фаховому змісті та враховує потреби навчально-професійної комунікації (вид мовленнєвої діяльності – говоріння).

На період воєнного стану тестування проводиться **в дистанційному режимі**

Список рекомендованої літератури

Антонів О. В. Українська мова для іноземців: модул. курс В1-В2 : навч. посібник; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Центр україністики. Київ : Інкос, 2012. 271 с.

Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук, ред. укр. видання - д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєв. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с

Загальноосвітній стандарт з української мови як іноземної (рівні А1, А2, В1, В2, С1) /укл. Н. С. Ніколаєва, Н. О. Бондарева, А. А. Дем'янюк, М. В. Шевченко, В. В. Овдіюк, М. Ю. Якубовська. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/1410876247/>

Козелко І. Р. Практикум з української мови як іноземної (Морфологія: іменник, займенник, прикметник): навч. посіб. Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2017. 24 с.

Луценко В.І. Українська мова для іноземних студентів: у 4 т. Том 1: Навч. посіб. Дніпро: Національний гірничий університет, 2017. 83 с.

Мацюк Г. Р. Українська мова. Практичний курс для іноземців: навч. посіб. / Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2017. 195 с.

Назаревич Л. Т., Гавдида Н. І. Українська мова для іноземців: практикум. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2017. 188 с.

Стандартизовані вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною, затверджені Колегією МОН України 22.05.2018 р. URL: https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/proministerstvo/doradchi-orga_ni/kolegiya-ministerstva/rishennya-kolegiyi-2018.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

**знань абітурієнтів з числа іноземців та осіб без громадянства,
які вступають до ХДАК у 2025/2026 навчальному році
для здобуття ступеня бакалавра
(МОВА НАВЧАННЯ (УКРАЇНСЬКА))**

Знання з української мови як іноземної оцінюються за 100-бальною шкалою, початком відліку є 100 балів. Загальна оцінка вступного випробування виводиться на підставі оцінок за кожен його компонент і складає 100 балів, таким чином максимальна оцінка вступного випробування може складати 200

балів. Іноземний громадянин не отримує рекомендації до зарахування, якщо набирає менше 124 балів.

I. Лексико-граматичний тест (20 балів)

20-6	Знання відмінкової системи української мови. Уміння правильно відмінювати іменники, прикметники і займенники. Здатність правильно використовувати прості прийменники на письмі. Відсутність або незначна кількість помилок при використанні форм дієслова. Уміння відрізняти і використовувати види складнопідрядних речень.
5-0	Знання відмінкової системи української мови на низькому рівні. Невміння правильно відмінювати іменники, прикметники і займенники. Відсутність здатності правильно використати прості прийменники на письмі. Наявність великої кількості помилок при використанні форм дієслова. Невміння відрізняти і використовувати види складнопідрядних речень.

II. Говоріння (40 балів)

40-10	Достатній рівень володіння діалогічною мовою; розуміння питань, їх оформлення відповідно до норм української мови. Допускається незначна кількість помилок, які все ж не заважають взаєморозумінню
9-0	Низький рівень володіння діалогічною мовою нерозуміння питань, їх оформлення зі значними відхиленнями від норм української мови. Наявність великої кількості помилок, які заважають взаєморозумінню

III Читання (20 балів)

20-6	Абітурієнт читає виразно, з хорошою дикцією; інтонація (поділ пропозицій на смислові частини, мелодика пропозицій різної синтаксичної будови), тембр, темп, гучність читання відтворюють авторський задум, стильові характеристики тексту. Абітурієнт повно, точно і глибоко розуміє основну інформацію тексту, визначає його тему, порядок викладу інформації в тексті, робить правильні висновки
5-0	Абітурієнт читає, не зв'язуючи слова між собою інтонаційно, не відділяючи одну пропозицію від іншої, допускає значну кількість помилок на заміну, перестановку, пропуск (складів, слів); вимовляє у багатьох випадках слова відповідно до їх написання, а не до норм вимови Абітурієнт не розуміє основну інформацію тексту, не визначає його тему, порядок викладу інформації в тексті, не робить правильні висновки

IV. Письмо (20 балів).

20-6	Достатній рівень володіння писемним мовленням; розуміння поставлених запитань щодо прочитаного тексту та їх писемне оформлення відповідно до норм української мови. Допускається незначна кількість мовленнєвих помилок.
5-0	Низький рівень володіння писемним мовленням; нерозуміння поставлених запитань щодо прочитаного тексту, їх писемне

	оформлення зі значними відхиленнями від норм української мови. Наявність великої кількості мовленнєвих помилок.
--	--

ЧАСТИНА II

ТВОРЧИЙ КОКНУРС

Творчий конкурс – форма вступного випробування для вступу на основі повної загальної середньої освіти, яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти.

Творчий конкурс спрямований виявлення спроможності вступника до навчання за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва (спеціалізацією В6.01 Сценічне мистецтво), є комплексним (включає практичну та теоретичну складові) й проводиться в очному форматі, відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Харківській державній академії культури у 2025 році.

Творчий конкурс передбачає перевірку теоретичних знань з історії та теорії театрального та кіномистецтва, а також практичну демонстрацію умінь і навичок акторської майстерності.

Теоретична складова творчого конкурсу проводиться у вигляді співбесіди й передбачає демонстрацію вступником обізнаності щодо:

- основних етапів еволюції професії актора драматичного театру і кіно,
- історії українського і світового театру і кіно;
- історії написання літературних творів, виконуваних вступником під час випробування та їх класифікації за жанрами (комедія, трагедія, драма, мелодрама, трагікомедія, фарс, лірика, епос тощо);
- орієнтації в розвитку сюжету та змісту зазначених в переліку драматургічних творів та кінофільмів вступних випробувань.

Практична складова творчого конкурсу включає наочну демонстрацію вступником спроможностей:

- грамотно і виразно виконувати різні за жанром, характером, стилем, формою літературні твори;
- співати під час вступного випробування;
- реалізовувати навички акторського перевтілення;
- володіти темпо-ритмічною мовною технікою при виконанні літературних творів;
- діяти органічно.

Практична складова творчого конкурсу включає:

- читання твору - уривок з прози, вірш, байка, монолог з п'єси (одного за вибором здобувача);
- виконання пісні (однієї за вибором здобувача).

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО ХДАК У 2025 РОЦІ

**за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва
освітньо-професійної програми «Акторське мистецтво драматичного
театру і кіно»**

Під час проведення творчого конкурсу застосовується 100-бальна система оцінювання знань (від 1 до 100 балів).

Випробування	Бали
Практична складова	
1. читання твору (одного за вибором здобувача):	0-30
2. виконання пісні (однієї за вибором здобувача)	0-20
<i>Загальна сума</i>	0-50
Теоретична складова	
1. Обізнаність щодо основних етапів еволюції професії актора драматичного театру і кіно, історії українського і світового театру і кіно;	0-15
2. Демонстрація знання історії написання літературних творів, виконуваних вступником під час випробування та їх класифікації за жанрами (комедія, трагедія, драма, мелодрама, трагікомедія, фарс, лірика, епос тощо);	0-15
3. Демонстрація обізнаності щодо сюжету та змісту зазначених в переліку драматургічних творів та кінофільмів вступних випробувань (див. стор. 4-5).	0-20
<i>Загальна сума</i>	0-50

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ,
ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО ХДАК У 2025 РОЦІ
за спеціальністю В 6 Перформативні мистецтва
освітньо-професійної програми «Акторське мистецтво драматичного
театру і кіно»**

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Незадовільний рівень	
0-8 балів	Вступник не виконав (не відповів на) основні завдання етапу творчого конкурсу, не знає фактичного матеріалу
9- 17 балів	Вступник не виконав (не відповів на) основні завдання кожного з етапів творчого конкурсу. Відсутні акторська емоційна виразність та художнє виконання літературних творів та пісні.
18 -25 балів	Вступник майже не виконав (не відповів на) основні завдання кожного з етапів творчого конкурсу. Відсутні акторська емоційна виразність та навичка щодо художнього виконання літературних творів та пісні.
Середній рівень	
26- 30 балів	Вступник виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу. Має слабку акторську емоційну виразність та навички щодо художнього виконання

	літературних творів та пісні.
31 -38 балів	Вступник виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу. Має слабку акторську емоційну виразність та слабе художнє виконання літературних творів та пісні.
39 -50 балів	Вступник виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу. Має посередню акторську емоційну виразність та слабе художнє виконання літературних творів та пісні.
Достатній рівень	
51 -58 балів	Вступник володіє практичними навичками, але допускає неточності в теоретичних знаннях. Має дані до художнього виконання літературних творів та пісні, але недостатньо емоційно виразний як актор.
59 -68 балів	Вступник володіє практичними навичками виконання літературних творів та пісні, але допускає неточності в теоретичних знаннях. Демонструє непогане художнє виконання літературних творів та пісні, але недостатньо дійовий та емоційно виразний як актор.
69 – 5 балів	Вступник добре володіє практичними навичками, але допускає неточності в теоретичних знаннях. На достатньому рівні демонструє художнє виконання літературних творів та пісні, емоційну виразність в акторському мистецтві
Високий рівень	
76 – 80 балів	Вступник володіє основними теоретичними знаннями та практичними навичками. Демонструє на достатньо високому рівні художнє виконання літературних творів та пісні, має емоційну виразність в акторському мистецтві
81 – 90 балів	Вступник має акторські навички, володіє основними теоретичними знаннями. Виявляє досконалість у художньому виконанні літературних творів та пісні, має емоційну виразність в акторському мистецтві.
91 – 100 балів	Вступник блискуче володіє теоретичними знаннями та практичними навичками. Виявляє високу художність виконання літературних творів та пісні, емоційну виразність в акторському мистецтві.

Таблиця переведення балів творчого конкурсу до шкали 100–200

Бал творчого	Бал за шкалою 100-
--------------	--------------------

Бал творчого	Бал за шкалою 100-
--------------	--------------------

Бал творчого	Бал за шкалою 100-
--------------	--------------------

Бал творчого	Бал за шкалою 100-
--------------	--------------------

конкур су	200	конкур су	200	конкур су	200	конкур су	200
1	101	26	126	51	151	76	176
2	102	27	127	52	152	77	177
3	103	28	128	53	153	78	178
4	104	29	129	54	154	79	179
5	105	30	130	55	155	80	180
6	106	31	131	56	156	81	181
7	107	32	132	57	157	82	182
8	108	33	133	58	158	83	183
9	109	34	134	59	159	84	184
10	110	35	135	60	160	85	185
11	111	36	136	61	161	86	186
12	112	37	137	62	162	87	187
13	113	38	138	63	163	88	188
14	114	39	139	64	164	89	189
15	115	40	140	65	165	90	190
16	116	41	141	66	166	91	191
17	117	42	142	67	167	92	192
18	118	43	143	68	168	93	193
19	119	44	144	69	169	94	194
20	120	45	145	70	170	95	195
21	121	46	146	71	171	96	196
22	122	47	147	72	172	97	197
23	123	48	148	73	173	98	198
24	124	49	149	74	174	99	199
25	125	50	150	75	175	100	200

Абітурієнти, які отримали під час творчого конкурсу хоча б за один етап менше **124 балів**, до участі в конкурсі щодо зарахування на денну або заочну форми здобуття освіти не допускаються.

ОБОВ'ЯЗКОВІ ТВОРИ, ЗАПРОПОНОВАНІ ДЛЯ СПІВБЕСІДИ

1. Брехт Б. "Матінка Кураж та її діти".
2. Мольєр Ж.-Б. "Тартюф".
3. Українка Л. "Лісова пісня".
4. Франко І. "Украдене щастя".
5. Шекспір У. "Ромео і Джульєтта".

ОБОВ'ЯЗКОВІ КІНОФІЛЬМИ, ЗАПРОПОНОВАНІ ДЛЯ СПІВБЕСІДИ

1. Оси́ка Л. «Захар Беркут» (український кінофільм)
2. Фелліні Ф. «Джульєтта і ду́хи» (італійський кінофільм)
3. Лелюш К. «Жити, щоби жити» (французький кінофільм)
4. Кубрик С. «Спартак» (американський кінофільм)
5. Параджанов С. "Тіні забутих предків" (український кінофільм)

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович Д. Триста років українського театру, 1619-1919. Львів, 2001. 272 с.
2. Бордмен А. О. Ілюстрована історія кіно. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. 112 с.
3. Брокетт О. Г., Гілді Ф. Історія театру : [перекл. з англ. Т. Дитина, Н. Козак, Г. Лелів, Г. Сташків]. Львів : Літопис, 2014. 730 с.
4. Готовський Є. Театр. Ритуал. Перфомер. Львів. Факел, 1999. 185 с.
5. Історія українського театру. У 3 т. / Л. Барабан та ін. ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського. Київ, 2009. 876 с.
6. Корнієнко Н. М. Лесь Курбас: репетиція майбутнього. Київ. Факт, 1998. 469 с.
7. Красильникова О. В. Історія українського театру ХХ сторіччя : монографія. Київ : Либідь, 1999. 208 с.
8. Курбас Л. Філософія театру. упоряд. М. Лабінський; [ред. М. Москаленко]. Київ : Основи, 2001. 917 с.
9. Мусієнко О. С. Модернізм & авангард: єдність протилежностей. Кінематограф ХХ століття. К. : Логос, 2018. 400 с.
10. Нариси з історії кіномистецтва України / редкол.: В.Сидоренко (голова) та ін. Київ : Інтертехнологія, 2006. 864 с.
11. Паві П. Словник театру. Львів, 2006. 640 с.